RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1890. Första Kammaren. N:o 17.

Lördagen den 22 mars, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades två protokollsutdrag för sammanträdet på förmiddagen.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 11 och 12 i denna månad bordlagda betänkande n:o 3, angående allmänna bevillningen.

1 punkten.

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark.

Herr Roman: Den princip, som ligger till grund för förevarande motion, synes mig vara så rigtig, att det för mig är nästan oförklarligt, att de af motionären föreslagna tilläggsbestämmelser till gällande bevillningsförordning icke redan långt före detta blifvit af Riksdagen beslutade.

Då jag nu går att bjuda skäl för denna min åsigt, ber jag att till en början få i kammarens minne återföra ett i bevillningsutskottets utlåtande n:o 2 vid 1887 års senare riksdag refereradt beskattningsmål, deri kammarrätten och Kongl. Maj:t sammanstämmande medgifvit ett sågverksbolag afdrag i dess till bevillning uppskattade inkomst för *värdet* på rot af alla de träd, som afverkats icke blott på bolagets egna utan jemväl på dess arrenderade skogar, och detta på den grund att trädens värde ansågs ingå i fastighetsbevillningen. Under förutsättning att Kongl. Maj:t icke sedan dess ändrat åsigt i saken, och jag tror att så icke är händelsen, torde vi således stå inför det faktum, att inkomst af skogsarrende eller, hvilket är precis samma sak, inkomst genom afverkning eller försäljning af skog å annans mark icke är enligt gällande bevillningsförordning beskattningsbar. Men för ett sådant förhållande torde icke kunna anföras något

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

enda på rättvisa eller billighet grundadt skäl. Trävarurörelsen är sannerligen, särskildt för de äldre och större bolagen, så vinstgifvande, att den hvarken behöfver, icke heller torde göra anspråk på den oförklarliga ömsinthet, som uti ifrågavarande hänseende kommit den till del.

Så långt torde måhända de fleste af kammarens ledamöter gifva mig rätt, eller att inkomst af skogsarrende bör beskattas.

Men då jag nu vidare påstår, att denna inkomst bör beskattas, der skogen är belägen, så torde måhända icke så många af dem, som gifvit mig rätt i det förra hänseendet, äfven vilja medgifva rigtigheten af detta mitt senare påstående. Jag skall emellertid söka att bjuda skäl jemväl derför.

Om en rörelse, sådan som skogsafverkningen med sina många dervid använda, merendels främmande arbetare inom den kommun, der rörelsen drifves, icke blott kommer i åtnjutande af alla de fördelar, en kommun i allmänhet bereder sina medlemmar, utan derjemte icke så sällan förorsakar denna kommun ökade fattigvårdsutgifter i och för dessa arbetare, så frågar jag, om icke denna samma kommun kan anses ega berättigadt anspråk på att af en sådan rörelse utbekomma något bidrag till bestridande af sina utgifter? Ja, svarar man, till följd af det nära samband, som förefins mellan kommunalbeskattningen och inkomstbevillningen till staten, kan det väl synas principielt rigtigt att inkomst af skogsafverkning beskattas, der skogen är belägen, men derför möta så många praktiska svårigheter, att principen icke låter sig tillämpas. Mig synes det dock, som om, derest en princip erkännes vara rigtig, man icke får låta sig afskräckas af de svårigheter, som möjligen kunna möta vid tillämpningen af densamma. För öfrigt torde uti förevarande hänseende dessa svårigheter icke vara så synnerligen stora, om man vågar gå dem närmare in på lifvet. Jag skall försöka att genom ett exempel klargöra detta. En person arrenderar ett skogsskifte, hvarå han afverkar timmer, som han säljer till ett sågverksbolag. Vet man nu hvad han betalat i arrende för skogen, och huru mycket han får för timret, så torde det hvarken för honom sjelf eller för någon annan vara särdeles svårt att räkna ut, huru stor inkomst han haft på sin afverkning. Jag antager vidare, att samma sågverksbolag, som köpt den förres timmer, sjelf, på grund af arrende, innehar ett intill dennes närbeläget skogsskifte, och att bolaget för afverkningsrätten å sitt skifte betalt samma köpeskilling och derå afverkar timmer till samma antal och beskaffenhet som den andre. Jag frågar då, om man icke har den största sannolikhet för att sågverksbolaget på sin afverkning skall göra lika stor förtjenst som den andre på sin? Nej — svarar man — det är visst icke sagdt, ty man kan ju icke veta hvad bolagets förtjenst blir förr än dess virke blifvit sågadt och försåldt. Jag vill deremot påstå, att bolagets förtjenst på afverkningen, hvad pris det än får för sin tillverkning, alltid förblifver densamma och jag skall söka visa detta med ett annat exempel. Ett sågverksbolag försågar vid sitt sågverk uteslutande köptimmer. Ett annat sågverksbolag åter försågar timmer, som uteslutande är taget från egna arrendeskogar. Priset på köptimret för det förra bolaget ställer sig t. ex. till i medeltal 2

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

kronor för stock. Till följd af billig köpeskilling för arrenderätten, ställer sig deremot för det andra bolaget priset för dess timmer till i medeltal endast 50 öre för stock. Jag förutsätter vidare att båda bolagens tillverkning betingar samma pris. Om nu vid försäljningen det förra bolaget på sin tillverkning gör vinst, så måste väl det senare bolaget på sin tillverkning göra så mycket större vinst per stock som skilnaden mellan 2 kronor och 50 öre. Gör åter det förra bolaget förlust vid försäljningen af sin tillverkning, så blir gifvetvis det andra bolagets förlust så mycket mindre pr stock som nyss nämnda skilnad, eller med andra ord vinsten på afverkningen blir alltid ett plus, slutresultatet må blifva vinst eller förlust.

Häremot invänder man åter, att det ju strider emot hela andan i vår bevillningsförordning att någon för inkomst af rörelse skall beskattas för mer än sin verkliga, behållna inkomst, och att följaktligen ett sågverksbolag som har vinst på afverkningen men förlust på sågverks- eller exportrörelsen, icke heller bör erlägga bevillning för större inkomst än dess slutliga, verkligen behållna inkomst. Denna princip tror jag dock icke vara i bevillningsstadgan vare sig uttalad eller genomförd. Der föreskrifves tvärt om uttryckligen, att jernvägs- och kanalstationer samt bankkontor hvar för sig skola för inkomst bevillningstaxeras, der de äro belägna. Bevillningsstadgan tillåter ju dessutom att bergshandteringens särskilda grenar, grufvor, masugnar, stångjerns-, smides- och andra förädlingsverk må hvar för sig beskattas för inkomst, äfven der de särskilda rörelserna äro i en hand förenade. Jag skall taga ett annat exempel. Om en person, som drifver både garfveri- och färgerirörelse, på den förra rörelsen förtjenar 5,000 kronor men på den andra förlorar lika mycket, så undrar jag, om icke han, enligt bevillningsstadgan, både kan och bör beskattas för sin inkomst å garfverirörelsen, ehuru hans behållna inkomst af båda rörelserna sammantagna är ingen.

Jag har dessutom hört anmärkas, att skogsafverkningen i och för sig icke lemnar någon behållning utan tvärt om endast medför utgifter. Detta är i viss mån sant. Men med fullt lika fog kan ock sägas, att icke heller sågverksrörelsen eller försäljningen i och för sig lemnar någon vinst, och klart är ju att det i hvarje fall just är den råvara, som afverkas, försågas och försäljes, på hvilken man har vinst. Jag vill då fråga, om det kan anses vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att i beskattningshänseende icke ens den ringaste hänsyn skall tagas till skogsafverkningen, fastän denna dock är grundläggande för hela trävaruindustriens öfriga rörelsegrenar, och utan hvilken dessa senare icke ens kunna tänkas existera?

Jag ber härefter att få åter något beröra de svårigheter, som ansetts möta vid att beskatta skogsafverkningen, der skogen är belägen. utskottet anser, att i det fall att afverkningen bedrifves af samma person, som sedermera använder det afverkade timret till förädling, "en särskild beskattning af den inkomst, sjelfva afverkningen medfört är praktiskt outförbar". Det synes mig dock vara att alltför mycket underskatta förmågan hos våra taxeringsmyndigheter. Har det för dessa icke mött oöfverstigliga hinder att särskildt för sig beskatta

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

inkomsten af bergshandteringens olika grenar, så kan jag icke förstå, hvarför det skall möta större svårigheter att på samma sätt förfara i afseende på trävarurörelsens olika grenar. Utskottet håller emellertid före att "för ett sågverksbolag, som må hända innehar afverkningsrättigheter inom ett stort antal socknar, torde blifva skäligen svårt, för att ej säga omöjligt, att kunna lemna tillförlitliga uppgifter å den inkomst, som i hvar och en af de olika socknarna belöper å sjelfva afverkningen." Men om jag icke är alltför illa underrättad, tror jag, att det, åtminstone för de större sågverksbolagen, med deras ända in i de minsta detaljer omsorgsfullt genomförda förvaltning, icke skall möta så synnerligt stora svårigheter att i detta hänseende lemna i det närmaste på öret fullständiga uppgifter. De farhågor utskottet härutinnan hyser, torde således icke förtjena synnerligen stort afseende.

Utskottet uttalar derjemte den uppfattningen, att skogsafverkning, bedrifven "såsom särskild näring d. v. s. så att det afverkade virket säljes oförädladt", redan nu skulle vara beskattningsbar enligt 8 § bevillningsförordningen. Denna uppfattning tror jag dock icke stå väl tillsammans med den åsigt, som af Kongl. Maj:t uttalats i det af mig nyss omnämnda beskattningsmål. Utskottets uppfattning i denna del må emellertid vara rigtig eller icke, så utesluter den i allt fall icke önskvärdheten och nödvändigheten af de tilläggsstadganden, motionären föreslagit.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, tillåter jag mig, herr grefve och talman, att yrka, det kammaren måtte, med afslag å bevillningsutskottets hemställan, bifalla motionärens förslag.

Herr statsrådet friherre von Essen: Det torde icke vara obekant för flertalet af kammarens ledamöter att den punkt, hvarom nu öfverlägges, vid tillämpningen möter ganska stora svårigheter.

I följd deraf att de kommunala utskylderna allt mera stigit, har det naturligtvis för kommunerna blifvit ett trängande behof att få upptaga beskattningen i den ort, dit den hör, så att den kommunala beskattningen verkligen kommer att utgå till följd af den inkomst, som drages inom dessa kommuner. Såsom kändt är dragas största inkomsterna för sågverkens i Norrland räkning från de längre upp i landet liggande fjellsocknarne, hvilka för dessa sågverk släppa till sina skogar. Det är också tydligt, att den åsigten allt mera gör sig gällande, att dessa socknar, som lemna det egentliga materialet till sågverkens vinst, också måtte komma i åtnjutande af en del af den beskattning, som deraf skulle härflyta. Man svarar mig nu, att staten dermed icke har något att skaffa; dess skatter uttagas vid sågverken, der de böra uttagas, men att den kommunala beskattningen är en sak för sig. Man kan dock icke neka, att det ligger mycken billighet uti, att staten beskattar föremålen, der vinsten i sjelfva verket skördas, så att också den deraf beroende kommunala beskattningen med någon grad af rättvisa skall utgå. Detta har väl ock varit lagstiftarens mening, hvadan också nu gällande bevillningsstadga gifvit anledning till den beskattning, som den föregående talaren omnämnde i fråga om jernvägsstationer, bankkontor m. m.; och man synes allt

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annansmark. (Forts.)

mera tendera dertill att söka fördela beskattningen så, att den träffar just den ort och den trakt, der den verkliga inkomsten utgår. Såsom exempel derpå kan jag omnämna, att inför Kongl. Maj:t mål förekommit och äfven vunnits, der det satts i fråga att de ackord, som inom skilda socknar betalts till distriktsläkare, skulle upptagas såsom inkomster inom hvarje särskild socken, hvarigenom dessa läkares inkomster fördelades på skilda kommuner, allt efter som de derifrån härflutit.

Den nu föreliggande frågan är emellertid af synnerlig vigt för Norrland. Jag anser det visserligen vara med rättvisa och billighet förenadt, att kommunerna kunna, såvidt möjligt är, få beskattningen verkställd der, hvarest inkomsten härflyter. Men en annan omständighet, som gör det vigtigt att få denna fråga på något sätt löst, är den, att sågverken vid många tillfällen framstält pretention derpå, att värdet af den råvara, stockar, som de behöfva, måtte frånbragas vid beräkningen af deras egentliga behållning. Så sker ju ock hvad jerntillverkningen beträffar, der t. ex. masugnarna beskattas på det sättet, att värdet af råmalmen frånbrages såsom en utgift, och så borde ske vid hvarje beräkning af inkomst. Men när det gäller sågverksrörelsen, har det visat sig vara synnerligen svårt att göra detta afdrag. Så är förhållandet, om t. ex. sågverksegaren begagnat sig af egna skogar. Har han köpt afverkningsrätten för året och bevisar, att han afverkat dessa skogar, samt betalt för dem ett visst pris, då kan naturligtvis taxeringsmyndigheten medgifva rätt att afdraga värdet af dessa skogar. Men har han köpt afverkningsrätten på 50 år och derför erlagt betalning för flera år sedan, då är det mycket svårt att säga, huru stor anpart af denna liqvid faller på hvarje stock, han användt i sin rörelse. Kan han styrka, huru mycket han betalt, så kan han få afdrag efter det pris han då betalte. Men det är i allmänhet svårt att beräkna en sågverksegares nettoinkomst, då man icke kan fullt exakt säga, huru mycket den råvara varit värd, som han inköpt för sin rörelse. Förr gjorde man så, att han beskattades för hvad som ansågs utgöra hans nettoinkomst, utan afräkning af de stockars värde, som han nedlagt i rörelsen. Detta har sedermera så till vida ändrats, att, om han kunnat styrka, att han erlagt en viss liqvid för denna råvara, stockarna, han fått afdrag, såvida amortering under föregående år skett, hvilket dock vanligen lärer vara fallet.

Nu anser jag, såsom jag nyss nämnde, det vara både rättvist och billigt att söka åstadkomma en beskattning för den skogstillgång, som skördas å annans mark i dessa aflägsna trakter, och detta icke blott med afseende på den kommunala beskattningen utan äfven för att vinna en rättvis fördelning af skatterna. Det var ock med hänsyn dertill, som Kongl. Maj:t år 1883 för Riksdagen framlade en proposition i syfte att åstadkomma en sådan fördelning. Den afsåg att vid skogsafverkning skogen skulle betraktas som lösöre i samma stund den fälldes, hvarigenom skogsafverkningen träffades af en inkomstbeskattning. Man anser ju i regeln att fastighetstaxeringen också skulle omfatta skogsvärdet. Men det torde hvar och en veta, att sär-

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

skildt i Norrland så icke är förhållandet, och skulle man sätta i fråga att nu träffa den rätta siffran genom att i Norrland höja taxeringsvärdet på skogsegendomarne, så skulle man der ruinera alla de jordegare, som för många år tillbaka sålt sin skogsafverkningsrätt. De skulle nemligen då träffas af dryg beskattning för skogar, som de måhända för länge sedan sålt. Detta vore orimligt och orättvist. Då återstår således icke något annat medel än att söka med skatt träffa den skog, som afverkas. Detta afsåg också Kongl. Maj:t med sin vid 1883 års riksdag framlagda proposition, med förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst. Enligt detta lagförslags § 8 mom. 2 skulle nemligen till inkomst af arbete räknas, bland annat, "inkomst genom skogsafverkning eller torftägt å egen eller annans mark för annat ändamål än husbehof eller genom försäljning af växande eller afverkad skog eller af torf." Detta afslogs då af Riksdagen, och det årets bevillningsutskott framlade ett förslag, ungefär lika lydande med det, som herr Farup nu upptagit, men utskottet afstyrkt. Nämnde motionär föreslår nemligen att till gällande bevillningsförordning, § 8 mom. 2 måtte fogas en punkt af följande innehåll: "Inkomst genom skogsafverkning eller försäljning af skog å annans mark", samt att till samma förordnings § 12 skulle fogas ett så lydande moment: "Innehafvare af rätt till afverkning af skog å annans mark; för inkomst deraf: der skogen är belägen." Herrarne torde finna, att här uteslutande afses att beskatta afverkningen på sådan skog, som är inköpt å främmande mark, och att följaktligen afverkningen af skog på egen grund icke skulle af skatten träffas. Detta låter, som om det vore rättvist. Men det har en olägenhet, det torde nemligen i praktiken icke blifva fullt tillfredsställande, hvilket jag genom ett exempel genast skall ådagalägga. Låtom oss antaga att en person, som eger ett hemman, delar detta i tvänne hälfter, säljer den ena hälften till Pål, men säljer endast afverkningsrätten till den andre, till Per, och behåller sjelf jorden. Enligt herr Farups motion skulle då Per, som blott köpt afverkningsrätten, träffas af beskattning för afverkad skog å annans mark, medan Pål, som äfven blifvit egare till jorden, skulle gå fri från afverkningsskatten. Jag fruktar, att en lagbestämmelse, som skulle gifva anledning till ett så besynnerligt förhållande, skulle väcka starkt missnöje i landet.

Med hvad jag nu yttrat, har jag endast velat antyda, att denna fråga för mig eger ett mycket stort intresse, och att jag, för min del, anser nödvändigt att man genom någon lagbestämmelse söker åstadkomma en ändring i den rigtning motionären åsyftat, men att jag å andra sidan tror, att hans förslag till frågans lösning icke är användbart eller tillämpligt, emedan det skulle åstadkomma ännu värre orättvisor än de nu öfverklagade. Med detta mitt yttrande har jag således icke, för min del, velat motsätta mig den önskan, som här fått sitt uttryck, och som äfven jag delar, att denna fråga en gång måtte lösas, och jag skall icke undandraga mig att med densamma sysselsätta mig. Men jag tror icke, att motionärens sätt att lösa den är tillrådligt.

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

Herr Widmark: Denna fråga har redan varit före vid flera riksdagar, och jag har alltid uppträdt och bekämpat de förslag motionärerna i detta afseende framstält.

I den händelse en skogsafverkning afser skogens användande till timmer, kolning, trämassa för papperstillverkning, eller annat, till direkt försäljning oförädladt, är detta en rörelse, som måste anses fullbordad, och som naturligtvis skall beskattas der denna rörelse bedrifves. I och för detta fall behöfves icke någon lagförändring, ty derom är redan stadgadt i nu gällande bevillningsförordning. Är deremot afverkningen ställd *i samband* med trävarurörelse, jernhandtering, tillverkning af pappersmassa, snickerifabrik och dylikt, då representerar sjelfva afverkningen ingenting annat än en utgift för tillverkningen. Jag anser det derför vara principielt origtigt att någon skall blifva beskattad för en sådan utgift. Dessutom måste detta särskiljande af beskattningen leda till stora praktiska svårigheter. Detta blir förhållandet vid hvilken grund man än må taga för bestämmande af den vinst sådan afverkning lemnat. Huru skall den kunna beräknas? Det måste ske slumpvis och på måfå. En sågverksegare har t. ex. köpt afverkningsrätten till flera skogslotter för en tid af 50 år, något som är mycket vanligt i Norrland. Han har betalt dessa rättigheter med beräkning att hans timmer, efter något så när vanliga pris och genom en afverkning på 50 år skall gifva honom vinst. Den areal, som afverkas först kommer sålunda helt naturligt att lemna godt resultat eller vinst, då deremot den skogsareal, som sparas till slutet af afverkningstiden med visso lemnar förlust till följd af räntorna. Beräkningen härvid måste vara, att det hela skall betäcka inköpspriset och lemna skälig vinst. En sågverksegare kan derför omöjligen säga hvad han förtjenat på den ena eller den andra skogen, inom den ena eller den andra kommunen, utan han måste betrakta all sin skog såsom ett helt, för att kunna se afkastningen af densamma. Dertill kommer, att om jag skulle beräkna t. ex. ett normalpris för virket på den plats, der det är afverkadt, och det efter dagens pris på varan skulle stå mig mycket billigt, ja till ett rampris, är det derför icke sagdt, att denna affär, bringad till slut genom varans förädling, i alla fall skulle gifva någon vinst. Denna beror nemligen på flere andra förhållanden och sjelfva resultatet visar sig icke förr än 2, 3, kanske flera år efteråt. Åtminstone är detta förhållandet med det virke, som tages från norra Herjeådalen. En misslyckad flottning och dåliga konjunkturer göra, att, om jag ock köpt varan för huru godt pris som helst, det slutliga resultatet dock blir förlust. Detta anser jag vara en mycket stor praktisk svårighet för förslagets genomförande.

Se vi dessutom på dessa stora norrländska trävarubolag, så äro deras skogstillgångar ofantligt stora. De sträcka sig utefter hela floddalar, som hafva en längd af ända till 40 mil och dertill synnerligen stora bredder. Om då dessa bolags afverkning skall taxeras särskildt inom hvarje taxeringsområde skulle de komma att bero af ett 40-tal bevillningsberedningar, ett 20-tal taxeringsnämnder och ett par tre pröfningsnämnder, hvilka icke hafva den minsta sammanhållnings-

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts).

punkt sins emellan, för att kunna åstadkomma någon enhet i beskattningen. Det blefve då för bolagen icke någon annan möjlighet än att följa beskattningsmålen ända till sista instans, der de blefvo pröfvade i sin helhet. Det är dessutom ganska antagligt, att taxeringen inom de olika distrikten skulle blifva mångdubbelt större än hela inkomsten, så att ett slutförande af vinsten blefve alldeles nödvändigt. Det synes mig derför, som om man, genom ett sådant stadgande, som det nu föreliggande, skulle åstadkomma endast villervalla och osäkerhet i beskattningen och förorsaka de skattskyldige en mängd besvär och svårigheter för att kunna vara på sin vakt. Man skulle dessutom bereda embetsmyndigheterna, synnerligast Kongl. Maj:t och kammarrätten, en oändlig massa med mål, icke allenast emellan kronan och den skattskyldige utan äfven emellan olika kommuner. Förslaget skulle, enligt min tanke, framkalla en mängd rättegångar.

Detta allt gör, att jag icke kan biträda motionärens förslag utan måste derå yrka afslag.

Men i sammanhang dermed kan jag icke undgå att finna, att det i vissa fall kan vara ganska hårdt att den kommun, der skogsafverkningen eger rum, icke för sina kommunalutskylder skall få någon del af den inkomst, som denna rörelse lemnar, men jag anser det likväl vara omöjligt att rätta ett sådant missförhållande genom hvad motionären här föreslagit. Den enda möjligheten vore, att åstadkomma en förenad pröfningsmyndighet, för hvilken rörelsen i sin helhet blefve framlagd, och hvilken myndighet kunde bestämma taxeringen först i sin helhet och sedan fördela densamma efter förlagskostnaden på hvart särskildt område. Motionärens förslag är deremot alldeles omöjligt och måste leda till orättvisor. Det leder äfven derhän, att personer blifva beskattade för mer än sin inkomst. Den förste talaren sade, att i fall någon genom skogsafverkning fått timmer till godt pris, men hela affären i alla fall gick på tok, skulle han ändå taxeras för inkomst af skogen. Detta är ju en orimlighet och ledande till orättvisor emot de skattdragande. Man får akta sig att man icke, vid skipande af rättvisa kommunerna emellan i fråga om bidragen till kommunalskatten från de bevillningstaxerade, förnärmar den enskilde skattdragandens rätt.

Såsom förhållandena äro i södra Norrland, är det icke heller så vigtigt nu som förr, att en sådan repartition af trävarubolagens bevillning sker emellan de olika kommunerna. Förr behöfde man, och det strömmade äfven till, arbetare från andra kommuner, men nu är det ortens eget folk, för det mesta hemmansegare, som hafva denna afverkning såsom en för dem synnerligen vigtig binäring. De äro nästan alldeles fria från dessa främmande arbetare, och det förringar betydelsen af påståendet, och man behöfver ej numera vara så öm om dessa kommuner, som motionen tyckes fordra.

Jag anhåller om bifall till utskottets förslag och afslag å motionen.

Herr Cavalli: Jag begärde ordet, uppkallad af den förste talaren i denna fråga. Då han emellertid blifvit temligen fullständigt veder-

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts).

lagd, kan jag inskränka mig till att vara mycket kortfattad i mitt försvar för bevillningsutskottets förslag.

Det är, såsom under diskussionen framhållits, icke första gången denna fråga föreligger till behandling inom riksdagen. Den har städse inom denna kammare afslagits. Men då frågan vid innevarande riksdag räknar en betydlig röstöfvervigt inom Andra Kammaren, och densamma således har en icke så ringa utsigt att segra i en gemensam votering, är det af vigt att denna sak något närmare skärskådas, enär dess genomförande skulle vara betänkligt såväl i principielt som praktiskt hänseende.

I vår nuvarande bevillningsförordning gäller såsom allmän grundsats, att den *behållna* inkomsten af rörelse skall beskattas. Den förevarande motionen kastar denna grundsats alldeles öfver bord, då den föreslår, att inkomst af skogsafverkning å annans mark skall beskattas, ehuru det är tydligt, att inkomst af skogsafverkning i och för sig icke kan erhållas. Det fordras naturligtvis dessutom, att den afverkade skogen blir förädlad eller försåld.

Jemväl ur en annan synpunkt kan en principiel erinran göras emot förslaget. Bevillningsförordningen afser, att på angifna sätt och efter stadgade grunder skaffa inkomst åt statsverket. Motionären deremot vill, såsom han uttryckt sig, skaffa inkomster åt fattiga kommuner. Väl är det sant, att kommunernas beskattningsförhållanden bero på bevillningen till statsverket, men derifrån och till att vända om denna sats är ett långt steg.

Om jag sålunda finner principiella betänkligheter emot förslaget, så finner jag de praktiska svårigheterna för dess tillämpning ännu större. Den näst föregående talaren har temligen fullständigt utredt detta, och det kräfves icke heller mycken eftertanke för att finna, hvilka vanskligheter som skulle uppstå, derest en sågverksegares eller en skogsafverkares inkomster skola fördelas på de kommuner, inom hvilka han köpt och kanske under årtionden afverkat skog. Förslaget skulle derför, om det genomfördes i sitt nuvarande outredda skick och utan något som helst detaljförslag, skapa ett missnöje, vida större och, enligt min tanke, mera berättigadt än det, som nu funnit ett språkrör i den föreliggande motionen.

Jag ber att emot den förste talaren få erinra, att han bort draga ut konseqvenserna af hvad han sade. De kunna gå i vidt skilda rigtningar. Han hade då säkerligen kommit derhän, att en spanmålshandlare borde beskattas inom de kommuner, der han uppköper spanmål, som han sedan på annat håll försäljer, och att en mejeriegare borde beskattas, der han köper den mjölk, hvilken han sedermera förädlar och försäljer.

Jag yrkar bifall till bevillningsutskottets förslag.

Herr Ölander: Då jag helt och hållet delar den uppfattning, som bevillningsutskottet här uttalat, och de skäl, detsamma anfört för sitt afstyrkande utlåtande, skulle jag kunnat inskränka mig till att endast åberopa dessa skäl, men jag anser mig dock böra först och främst med några ord bemöta en anmärkning från statsrådsbänken.

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet anmärkte nemligen, att innan någon vinst af en sågverksrörelse finge beräknas eller beskattas, borde derifrån afdragas värdet af den skog, som vid förädlingen användes. Ja, det är ju alldeles rigtigt. Men jag ber att få upplysa, att ett dylikt afdrag också nästan alltid eger rum. Man behöfver blott genomse de vid sågverken förda böckerna för att finna, att skogen påföres alla de kostnader, som äro förenade med dess inköp och utdrifning, hvilka kostnader derigenom så småningom amorteras, samt att först derefter beräknas den egentliga vinsten. Skulle man emellertid i böckerna ej kunna återfinna några dylika påföringar, bevisar detta endast, att skogen redan blifvit på nämnda sätt betald och att det icke vidare finnes något att amortera.

Vidare har jag velat erinra om några förhållanden, som motionären förbisett, och hvilka icke heller blifvit af utskottet behörigen uppmärksammade. — Motionären säger: "det är i hög grad obilligt, att en af landets mest vinstgifvande rörelser icke skall kunna påföras bevillning i likhet med alla andra lagliga näringar." Ja, hvilken delar icke den åsigten? Men på hvad sätt gör väl vår nuvarande bevillningsförordning något undantag härutinnan i fråga om skogsafverkning? Om någon tillhandlar sig afverkningsrätt till skog, afverkar denna och försäljer det afverkade, måste han naturligtvis derför erlägga skatt såsom för hvarje annan rörelse. Använder han åter det afverkade till förädling, blir han derför beskattad likasom hvarje annan fabriksidkare. Motionen kan således icke hafva sin grund i några oegentligheter i den nu gällande bevillningsförordningens föreskrifter eller hafva till ändamål någon rättelse i detta afseende. Nej! Den har nog en helt annan grund och ett annat syfte. Den afser icke en ny skatt, utan en fördelning af en redan befintlig sådan. De längst upp i landet belägna socknarne, der den egentliga skogstillgången finnes, se naturligtvis med en viss afundsamhet den stora vinst kustsocknarne draga af förädlingen af de skogsprodukter, som fjellsocknarna få tillsläppa och de begära derför att få dela denna vinst. För att få en grund för en dylik begäran framkasta de ett påstående, som är minst sagdt besynnerligt. De säga nemligen, att sågverken redan genom sina inköp af råvaran erhålla en del af vinsten, derför skatten bör tillkomma den ort, der dessa inköp skett och råvaran finnes. Huru de kunna bevisa rigtigheten af detta påstående är mig ofattligt. Och ännu ofattligare är det, huru de skola kunna visa storleken af denna vinstandel. Nu har utskottet egentligen endast fäst sig vid denna sistnämnda svårighet, frågans praktiska omöjligheter. Men jag vill säga, att äfven sjelfva påståendet är i och för sig origtigt, och att förty hela motionen hvilar på en origtig grund, hvilket bäst bevisas af de oegentligheter, hvartill densamma kan leda. Man skulle nemligen derigenom komma att beskatta inköpet af en råvara i stället för inkomsten af dess förädling; och följer jag, såsom den siste talaren antydde, denna uppfattning i dess yttersta konseqvenser, skulle jag slutligen komma derhän, att en handlande icke skulle beskattas för hela sin handelsvinst på den plats, der han drifver sin handel, utan på de orter, der han gör sina varuinköp, hvilket naturligtvis är orimligt.

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

Vidare uppger motionären något, som jag också fäst mig vid. "Det är obilligt", säger han, "att fattiga kommuner, som i hög grad lida genom här omhandlade rörelse, skola nödgas att ensamt föda och underhålla den mängd medmenniskor, som derigenom blifvit utarmade." Detta påstående tarfvar icke ens någon vederläggning. De arbetare, som utdrifva skogen, äro i allmänhet ej fästade vid de kommuner, der detta arbete sker. Dessutom skulle jag vilja be motionären och de med honom lika tänkande att fråga de "fattiga kommunerna", om de verkligen skulle vilja undvara dessa skogsinköp och dessa utdrifningsarbeten på sina områden. Jag tror, att de skulle draga sig för att derpå gifva ett jakande svar. I sanning, många fördelar, många tillfällen till arbetsförtjenst skulle derigenom för dem gå förlorade.

Jag vågar hoppas, att jag åtminstone i någon mån lyckats vederlägga den förste ärade talarens påståenden och yrkar för min del bifall till bevillningsutskottets förslag.

Herr Spånberg: Jag hade icke tänkt att yttra mig i denna fråga; men då jag hörde en ledamot af bevillningsutskottet göra en jemförelse mellan skogsafverkning och inköp af spanmål, så kunde jag icke stillatigande låta en dylik jemförelse få vara obesvarad. Vid skogsafverkning utföres ett stort arbete; först skola träden fällas, afsågas, skalas och sedan transporteras till flottleden, hvilket arbete icke bör kunna jemföras med ett enkelt inköp af en vara. Jag ber att få taga ett annat exempel. Om en person i en kommun, der han ej är bosatt eller har sågverk, använder ett stort antal arbetare för skogsafverkning, så är han derstädes fri för bevillning, men om han med ett lika stort antal arbetare drifver annan rörelse eller annat yrke än skogsafverkning och jordbruk, så får han för sin behållna inkomst erlägga skatt till kommunen, som i båda dessa fall får bekosta och underhålla prest, skola och fattigvård m. m., hvilka kostnader naturligtvis ökas någorlunda i förhållande efter arbetarnes antal, i hvilket slag af arbete de än användas.

För mig förefaller detta vara en orättvisa, som bör rättas, och anser jag derför, att bevillningsutskottet bort tillstyrka bifall till motionen med de tillägg och förändringar, som tillämpningen erfordrat, och tillåter jag mig derför anhålla, att ärendet måtte till utskottet återremitteras.

Herr Anderson, Albert: Då Kongl. Maj:t till 1883 års Riksdag afgaf förslag till bevillningsförordning, innehöll § 3, i fråga om uppskattning af fast egendom till dess verkliga värde, att "dervid skulle, enär inkomst genom försäljning af skog eller torf beskattades enligt § 8 mom. 2 b), torfmosse och växande skog tagas i betraktande endast i den mån de ansåges erforderliga till husbehof".

I öfverensstämmelse härmed blef också, i en senare § af det kongl. författningsförslaget, föreslaget, att till inkomst af arbete skulle räknas äfven "inkomst genom skogsafverkning eller torftägt å egen eller annans mark för annat ändamål än husbehof eller genom försäljning af växande eller afverkad skog eller af torf".

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

Motionären har vid afgifvande af sitt förslag förbisett, att i den bevillningsförordning, som Riksdagen år 1883 antog och hvilken ännu gäller, uteslutits detta afdrag för växande skog, i fråga om fast egendoms uppskattning, likasom i bestämmelserna om inkomstbevillningen uteslutits inkomst af växande skog. Om man nu låter den §, som handlar om fastighetstaxering, och enligt hvilken fast egendom skall uppskattas, med inberäkning af växande skog, stå qvar, men åter vid inkomsttaxeringen tager upp afverkning af växande skog, så blir egentligen samma sak beskattad två gånger.

Den siste ärade talaren har sagt, att de personer, som köpa afverkningsrätt till skog, alldeles icke komma att skatta för densamma. Detta är ett fullkomligt misstag. I den § af gällande bevillningsförordning, som handlar om *uppgifter*, stadgas att "hvart och ett verk eller bolag skall lemna utdrag af verkets eller bolagets senast afslutade räkenskaper, utvisande beloppet af hela den under räkenskapsåret uppkomna vinst, ränta å eget kapital inräknad". Jag kan icke förstå annat än att i denna vinst inkomsten af skogsafverkningen äfven skall ingå om också denna sker på ett temligen långt afstånd från det ställe, der bolagets rörelse hufvudsakligen bedrifves.

Den egentliga innebörden af motionen är väl den, att motionären vill, att hvar och en kommun skall få sin andel af den inkomst, som bolaget har. Men det är omöjligt för ett bolag att säga, huru mycken inkomst bolaget har deraf att det inköpt en skogspark af en fastighetsegare. Motionärens förslag blir enligt min åsigt, om det bifalles, alldeles omöjligt att tillämpa, och det är derför, som jag yrkar afslag å detsamma och bifall till utskottets förslag.

Herr Reuterswärd: Jag skall icke länge upptaga kammarens tid. Jag ber blott att få säga, att hvad i den föreliggande motionen föreslås, enligt min tanke är fullkomligt outförbart. Den siste talaren visade också att så är förhållandet. En talare här bakom mig yttrade, att så väl bevillningsutskottet som motionären icke träffat det rätta, men han ville ändå, att saken skulle ordnas. Jag hoppas då, att han är i tillfälle att gifva Riksdagen och utskottet en närmare upplysning om, huru detta skulle ske. Min öfvertygelse är, att, ehuru det mången gång kan synas obilligt, att de kommuner, som lemna ifrån sig sin värderikaste skatt, skogen, icke få något som helst af den vinst, som uppkommer på förädlandet af skogsprodukterna, det dock är alldeles omöjligt säga, att på den och den afverkningen i den och den skogsparken har jag förtjenat så och så mycket, men på ett annat ställe har jag förlorat så och så mycket vid försäljningen af den förädlade varan; och det blir då ogörligt att åstadkomma någon rättvis fördelning af den verkliga inkomsten.

Jag tycker, att denna motion, som 3 eller 4 gånger förut varit föremål för Riksdagens pröfning, gerna kan få dela samma öde som de förra, att blifva i denna kammare afslagen. Detta på den grund, att det är absolut outförbart att tillfredsställa motionärens önskningar.

Jag anhåller, herr grefve och talman, om bifall till utskottets förslag.

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annansmark. (Forts.)

Friherre Barnekow: Liksom den föregående talaren anser jag detta förslag vara alldeles outförbart. Jag har sedan flera år tillbaka inom utskottet deltagit i behandlingen af frågan, ty den har många gånger kommit åter, men något annat sätt att behandla den, än det utskottet föreslagit, kan jag för min del icke finnna, så vida man ej vill behandla skog som lös egendom. Hvad åter beträffar återremissen, så frågar jag, hvartill en sådan skulle gagna. Andra Kammaren har antagit motionärens förslag; skulle vi besluta en återremiss, komme kamrarne med olika beslut, och en sammanjemkning skulle ske men hvaruti skulle den bestå. Låtom oss då hellre äfven denna gången afslå förslaget och med så stor majoritet, att vi segra i den gemensamma voteringen, ty jag tror det vore olämpligt och overkställbart, om motionärens förslag blefve Riksdagens beslut, hvarför jag, herr grefve och talman, anhåller om bifall till utskottets hemställan.

Herr Stephens: Jag hade icke ämnat yttra mig i föreliggande fråga, derför att så många talare redan tydligt och klart tillkännagifvit de svårigheter, som den af motionären begärda ändringen i bevillningsförordningen skulle åstadkomma; men som här blifvit yrkadt återremiss af motionen, anhåller jag att få säga några ord.

Motionären föreslår i första punkten af motionen, att ett förtydligande tillägg måtte göras till bevillningsförordningens 8:de §. Men nämnda § stadgar i sista punkten af 2:a mom.: "all annan i denna § icke särskildt omförmäld inkomst, som icke är genom fastighetsbevillning beskattad, skall beskattas såsom inkomst af arbete". Således, mina herrar, en jordegare, som eger jord, för hvilken han erlägger fastighetsbevillning och afverkar der befintlig skog, skall vara fri från att erlägga bevillning för den inkomst, som han kan hafva af afverkningen; men en person, som skaffar sig afverkningsrätt till skog å annans mark, är enligt bevillningsförordningens nuvarande lydelse ovilkorligen skyldig att skatta för den på denna afverkning behållna inkomsten, såvidt den uppgår till det minsta beskattningsbara beloppet eller 500 kronor. Således är det af motionären begärda tillägget obehöfligt och kommer icke att i någon mån förbättra paragrafen eller göra den mera fullständig än den redan är, och derför kan jag för min del icke vara med om det föreslagna tillägget till 8:de §:s 2:a moment.

I andra punkten af motionen begär motionären ett tillägg till bevillningsförordningens 12:te §, som skulle göra det möjligt att beskatta skogsafverkning å annans mark, då den bedrifves i förening med i annan socken belägen industriel verksamhet, icke såsom nu endast der det industriella verket ligger utan äfven inom alla de socknar, der afverkningen eger rum. Men en sådan bestämmelse, kommer att rubba sjelfva grundprincipen för beskattningsorten, såsom bevillningsförordningens 12:te § nu bestämmer densamma, nemligen att en rörelse skall beskattas, der den är belägen eller hufvudsakligen bedrifves. I motsats härtill vill motionären, att en sågverksrörelse eller annan industriel anläggning, som hufvudsakligen använder skogsprodukter såsom råämne, icke skall i sin helhet beskattas i den socken,

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

der verket är beläget, utan äfven till en del i de socknar, hvarifrån råämnet till industrien genom skogsafverkning å annans mark hemtas. Jag vill gifva ett exempel. En pappersmassefabrik, som skaffar sig skogsafverkningsrätt å annans mark för att bereda tillgång på pappersmasseved, eller ett jernverk, som köpt skogslotter för att skaffa sig tillgång på kol, skulle komma att beskattas i alla de olika socknar, hvarifrån dessa industrier hemta en hufvudsaklig del sina råämnen. Till följd af befintliga jernvägar eller flottleder kunna dessa socknar vara mycket aflägsna och innefatta större och mindre afverkningsområden i många vidt skilda socknar. Till hvilka inkonseqvenser och praktiska svårigheter tillämpningen af en sådan bestämmelse skulle leda säger sig sjelft, och jag är fullkomligt öfvertygad, att de olägenheter, som motionären önskat få undanröjda genom det af honom begärda tillägget, komma att å många andra håll mångfaldigas.

Jag vill icke längre upptaga kammarens tid utan får, till följd af hvad jag nu sagt, begära bifall till bevillningsutskottets hemställan och afslag å motionen.

Herr Forssell: Jag delar alldeles de herrars mening, som anse, att det syfte, som motionären afsett eller att afverkning och försäljning af skog på annans mark måtte kunna beskattas å den ort, der afverkningen bedrifves, svårligen om ens på något sätt kan ernås genom den lagstiftning, som han föreslagit. Men det är ett faktum, att de intressen, som tala för en lagstiftning i denna rigtning, äro mycket starka, ja så starka att de i Andra Kammaren vunnit en tillslutning af, om jag icke misstager mig, 126 röster, och kammarens ledamöter torde af erfarenhet veta, hvad denna röstsiffra kan komma att betyda vid en gemensam votering. Man kan också icke neka, att förslaget har ett och annat berättigadt skäl bakom sig. Det torde också enligt min tanke vara skäl att åt detsamma egna den största möjliga uppmärksamhet under förutsättning och i syfte att den lagstiftning, som är meningen att ernå, blir så tillfredsställande som möjligt och framför allt, att den blir utförbar, hvilket knappt torde vara förhållandet med den här föreslagna. Då härtill kommer, att kammaren vid början af diskussionen fick från ministerbänken höra ett uttalande, som tydligen visar, att herr statsrådet och chefen för finansdepartementet icke med motvilja skulle mottaga ett uttalande från Riksdagens sida, tillåter jag mig både ur sakens egen synpunkt och med hänsyn till den eventuella utgången af en gemensam omröstning mellan ja och nej, föreslå kammaren att i stället fatta beslut om en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Jag skulle vilja formulera den så att kammaren beslutar, att Riksdagen måtte ingå till Kongl. Maj:t med en anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes tillse, huruvida afverkning af skog må kunna beskattas å den ort, der afverkningen sker, och anhåller jag, herr grefve och talman, om proposition på detta mitt förslag.

Herr Reuterswärd: Jag vill icke påstå, att det förslag, som den siste ärade talaren framstälde, icke kan hafva ganska goda skäl

för sig, isynnerhet efter hvad herr statsrådet och chefen för finansdepartementet här nyss uttalat, men först och främst är denna del af frågan fullständigt ny, och det torde hafva sina betänkligheter att så här på rak arm besluta en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t. Jag är dessutom för min del ingalunda öfvertygad om, att denna fråga kan dragas under gemensam votering. Här är icke fråga om att statens rätt på något sätt förnärmas genom vare sig ett bifall till eller afslag å motionen, utan fråga är endast om den fördelning, som skall ske kommuner emellan, och i dylika fall tror jag icke, att en gemensam votering har sin befogenhet. Är det nu så, då ser jag icke hvarför man skulle frukta för, att Andra Kammaren med så öfverväldigande majoritet bifallit samma motion. Om Första Kammaren nu afslår motionen, tror jag frågan vara säkrast och fortast afgjord. En skrifvelse till Kongl. Maj:t kunde visserligen för tillfället undanskjuta frågan, men jag anser, att man icke bör göra sig mera besvär än saken förtjenar. Jag fortfar således att yrka bifall till utskottets förslag, och skälet dertill synes mig ganska talande, enär det faktiskt kan bevisas, att det är outförbart att tillämpa det förslag, som är framställdt. Utskottet kan visserligen såsom egande motionsrätt göra åtskilliga ändringar i motionen, men med afseende å den form, hvari motionen nu år från år framkommit, tror jag Första Kammaren handlat klokast att nu som alltid afslå densamma och detta med så stor majoritet som möjligt.

Om beskattning af inkomst genom skogsafverkning å annans mark. (Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr grefven och talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt yrkats: 1:o) att utskottets hemställan skulle bifallas; 2:o) af herr *Forssell*, att Riksdagen skulle i skrifvelse till Konungen anhålla, det ville Kongl. Maj:t låta utreda, huruvida skogsafverkning må kunna beskattas å ort, der afverkningen sker; 3:o) att punkten skulle visas åter till utskottet; samt 4:o) att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och bifalla den i ämnet väckta motionen.

Härefter gjordes propositioner enligt dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

2 och 3 punkterna.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

4 punkten.

Ifrågasatta ändringar i bevillningsförordningen.

Herr Sjöcrona: Det är föga uppmuntrande att, sedan en motion redan blifvit afslagen i Andra Kammaren, taga till orda för att i någon mån försvara densamma; men då ju båda kamrarne äro lika berättigade, och hvar sak för sig bör behandlas utan hänsyn till utgången i Andra Kammaren och det ju möjligen kan hända, att den vid följande riksdag återupptages, kan jag icke underlåta att bedja få säga några ord rörande den nu föredragna punkten.

Ifrågasatta ändringar i bevillnings-förordningen. (Forts.)

Jag ber dervid först att få erinra, att motionären under 10 års tid varit kronofogde och landskamrer i Norrbottens län, derefter sedan 1881 varit, och fortfarande är landskamrer i Skaraborgs län, hvilket är det län, som räknar det största antalet kommuner af alla län i Sverige. Han torde således få anses hafva en ganska riklig och säker erfarenhet om de frågor, som här äro underställda Riksdagens pröfning, och jag vågar påstå, att ingen enda af bevillningsutskottets ledamöter i det afseendet kan mäta sig med honom.

För min del kan jag också vitsorda från en tioårig erfarenhet, att sådana missförhållanden, som han i sin motion påpekat, ganska ofta förekommit i det mig anförtrodda län, och då jag är fullt förvissad, att kommunalstämmeordförandena i detta län ingalunda äro mindre pligttrogna och dugliga än i andra län, har jag full anledning att antaga, att sådana missförhållanden förekomma öfver allt i riket. Bevillningsutskottet har också erkänt att så kan vara förhållandet men säger, att rättelse derutinnan icke bör sökas på strafflagstiftningens väg. Men på hvilken väg skulle man eljest söka rättelse vid underlåtenhet att fullgöra hvad lagen stadgar? Jo, det kan finnas ett annat sätt, nemligen att stadga hvad man kallar civila påföljder, såsom förlust af en rättighet eller förlust af talan. Den civila påföljden i detta fall skulle dock icke kunna blifva någon annan än att kommunalstämmoordföranden icke blir omvald, men man kan vara en mycket bra kommunalstämmoordförande, äfven om man försummar att skicka in taxeringslängden till kronofogden eller underlåter tillse att antalet ledamöter i taxeringsnämnden är rigtigt; och ingen kommun lär väl endast af sådan anledning underlåta att omvälja en kommunalstämmoordförande. Det lär således icke återstå någon annan väg än strafflagstiftningens väg, och det är just den som för närvarande gäller, ty om en kommunalstämmoordförande verkligen gör sig skyldig till afsevärd försummelse, torde han vara underkastad ansvar enligt 25 kap. 17 § strafflagen. Nu har motionären föreslagit, att man i stället skulle i bevillningsstadgan utsätta vitesbestämmelser, som skulle inflyta i Konungens befallningshafvandes kungörelser om taxeringsförrättningarna, hvilka kungörelser såsom vi veta innehålla upplysningar om allt hvad som gäller angående dessa förrättningar. Den sålunda föreslagna nya straffpåföljden skulle i sjelfva verket blifva lindrigare än den som nu kan ifrågakomma. För öfrigt åsyftar motionären alldeles icke att komma åt kommunalstämmoordförandena med penningeböter, utan han åsyftar — som också tydligt säges i motionen — att man genom utsättande af vitespåföljd skall fästa uppmärksamheten på att det är allvar med lagbestämmelsen, och att man bör ställa sig densamma till efterrättelse; och jag tror, att motionären har fullkomligt rätt i sin förmodan, att endast detta skulle göra, att sådana försummelser icke vidare skulle ifrågakomma så ofta som hittills skett.

Vidare säger utskottet: "Med afseende å våra kommunala befattningars egenskap af förtroendeuppdrag, för hvilkas fullgörande någon ersättning icke uppbäres, torde nemligen deras innehafvare icke böra alltför mycket utsättas för straffpåföljder, derest de icke vid be-

Ifrågasatta ändringar i bevillningsförordningen. (Forts.)

stridandet af sina befattningar ådagalägga den insigt i gällande föreskrifter, som man med fog kan fordra hos aflönade embetsmän."

Jag håller fullkomligt med utskottet i detta uttalande. Men detsamma har icke alls någon tillämpning å föreliggande fall. Här är ju endast fråga om den lilla konsten att läsa innantill. Om Konungens befallningshafvande utfärdar en kungörelse, som säger: så många ledamöter skola väljas i bevillningsberedningen, så många för taxeringsförrättningen, måtte det väl icke vara någon svår lagtolkningskonst att välja så många som kungörelsen säger. Äfvenledes innehåller kungörelsen att taxeringslängden skall skickas in 10 dagar före taxeringsförrättningen, och det är ju icke heller någon svår konst att räkna till tio.

Vidare säger utskottet, att "särskildt synes det föreslagna tillägget till § 30 om dagabot för den ordförande i kommunalstämma, som icke i tid tillställer eller tillsänder kronofogde bevillningberednings förslag, obilligt, då den tid, inom hvilken kommunalstämmans ordförande har att fullgöra berörda skyldighet, är så obestämdt angifven." I den nuvarande bevillningsförordningen är tiden obestämdt angifven, men enligt motionärens förslag är den fullkomligt bestämdt angifven, ty de 10 dagarne skulle räknas från den först förekommande taxeringsförrättningen inom hvarje distrikt, och då finnes ju icke tecken till tvetydighet om huru man skall räkna dessa 10 dagar. Således har motionären just afhjelpt det hinder, som utskottet anfört för ett bifall till motionen.

Så säger utskottet: "den i § 39 föreslagna förändringen skulle enligt utskottets förmenande gifva Konungens befallningshafvande alltför stort inflytande öfver taxeringen, hvilket äfven torde vara obehöfligt, då val af ledamot i taxeringsnämnd kan såsom hvarje annan kommunalstämmas åtgärd öfverklagas."

Nu är det emellertid så, att den ifrågavarande förändringen icke skulle gifva Konungens befallningshafvande det ringaste inflytande öfver taxeringen. Den åsyftar ingenting annat än att, om en person blefve obehörigen vald, rättelse skulle åstadkommas.

Vidare säger utskottet: "beträffande slutligen det ifrågasatta tillägget till § 51, att, vid besvär öfver taxeringsnämnds beslut, borde i besvärsskriften genom utsättande af sockne- och hemmans eller lägenhets namn för landet samt gårds- eller tomtnummer eller särskild benämning i stad tydligt uppgifvas dens hemvist, hvilkens beskattning vore i fråga, så skulle utan tvifvel ett dylikt stadgande medföra någon lättnad vid verkställandet af de för pröfningsnämnden nödiga förarbetena."

Men utskottet vill icke tillstyrka detta derför att det stadgas det äfventyret, att man skall förlora sin talan, och åberopar i det afseendet hvad som skedde vid 1885 års riksdag, då man tog bort föreskriften, att den skulle förlora sin talan, som med allmänna posten till vederbörande myndighet insände sina besvär utan att med intyg af 2 vittnen styrka, det han egenhändigt undertecknat besvärsskriften eller att densamma på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt.

Ifrågasatta ändringar i bevillningsförordningen. (Forts.)

Anledningen till detta beslut var, att man ville underlätta anförande af besvär emot taxeringen, och då det ju onekligen kan medföra icke så litet besvär att anskaffa två ojäfviga vittnen, kan beslutet anses icke hafva saknat skäl. Men att i en besvärsskrift uppgifva, hvar man bor, kan väl icke medföra afsevärdt besvär. I en stor stad kan det finnas flera personer som heta exempelvis Per Andersson och få sig påförda samma bevillning. Då så är förhållandet, men en klagande med det namnet underlåter att uppgifva numret på huset, der han bor, kan man råka i mycken villrådighet och komma att pröfva beskattningen för en annan person än den frågan gäller. Det vill således synas mig, som om den föreslagna bestämmelsen ingalunda saknade befogenhet. Med hvad jag nu i korthet anfört tror jag mig hafva visat, att bevillningsutskottets skäl icke äro hållbara, men då emellertid frågan redan fallit för denna riksdag genom Andra Kammarens bifall till utskottets afstyrkande hemställan, vill jag icke besvära kammaren med något yrkande,

Efter härmed slutad öfverläggning bifölls hvad utskottet i förevarande punkt hemstält.

5 punkten.

Lades till handlingarna.

Angående rätt för utländing att besitta fast egendom i riket.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 11 och 12 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 26, i anledning af väckt motion om ändrad lagstiftning rörande rätt för utländing att besitta fast egendom i riket.

Friherre Klinckowström: Ehuru jag tagit såsom regel att icke yttra mig i lagfrågor utaf många skäl, bland andra för att icke råka i delo med lagutskottets högt aktade och värderade ordförande, nödgas jag här göra ett undantag från denna regel, dels emedan den fråga, som här beröres, är af en stor och allmän vigt, och dels derför att jag anser, att lagutskottet icke behandlat frågan med den noggrannhet eller gifvit den den utredning, som den verkligen förtjenar. Åtskilliga sakkunniga personer hafva fäst min uppmärksamhet på denna frågas vigt, och jag har derför icke velat undandraga mig att i den mån jag förmår och förstår söka komma till ett annat utslag i ämnet, än utskottet här föreslagit. Det är nemligen, som nyss blifvit upplyst, frågan om rättighet för utländing att besitta fast egendom i riket, men denna rätt rör sig egentligen omkring våra skogsförhållanden och den sköfling af skog i åtskilliga Sveriges provinser, som hotar oss med ganska betänkliga följder, om den får på samma sätt som hittills fortsättas.

Utskottet, som sökt gendrifva motionären i de framställningar, som han gjort, åberopar sig dervid först och främst på kongl. kungörelsen

den 3 oktober 1829, deri förklaras under hvilka vilkor utländsk undersåte, som icke erhållit svensk medborgarrätt, må besitta fast egendom i landet, och utskottet säger med skäl, att denna lag är äfven tillämplig på utländskt bolag. Men såsom bekant eger Kongl. Maj:t rätt att för hvarje ansökan, som göres af utländskt bolag eller utländsk man, afgöra frågan på administrativ väg; och utskottet säger: sålunda saknas för närvarande icke bestämmelser, hvilka, *rätt tillämpade*, kunna anses någorlunda tillfredsställande. Men hafva dessa föreskrifter, som lemnats i Kongl. Maj:ts händer, alltid visat sig rätt tillämpade? Jag tviflar storligen derpå. Också har utskottet åberopat 26 § i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, der på särskild pröfning af Konungen i hvarje fall beror, om utlänsk man eller qvinna må här i riket idka handels- eller fabriksrörelse, handtverk eller annan handtering, och denna bestämmelse gäller äfven utländing, som vill drifva sågverksrörelse i landet. Men att icke denna förordning har synts föregående Riksdagar tillfyllestgörande för att i någon mån stäfja hvad man kallar skogsköfling i landet, visas bäst deraf att, enligt hvad en reservation, som finnes bifogad betänkandet, utvisar, vid 1873 års riksdag beslöts att hos Kongl. Maj:t, med uttalande af de betänkligheter, som hos Riksdagen uppstått i fråga om lämpligheten af obegränsadt medgifvande för utländingar och särskildt utländska bolag, handelsfirmor eller föreningar af dylika, att här i riket förvärfva fast egendom eller idka bergsbruk, anhålla, att Kongl. Maj:t ville taga under öfvervägande, om och i hvad mån ytterligare bestämmelser till inskränkning i så beskaffade medgifvanden, eller eljest angående vilkoren derför, utöfver hvad genom kongl. kungörelserna den 3 oktober 1829 och den 12 april 1872 i detta afseende vore stadgadt, kunde vara behöfliga, samt derom till Riksdagen göra framställning. Kongl. Maj:t gjorde äfven framställning till följande Riksdag om den saken och föreslog, att denna fråga skulle underkastas civillags natur. Riksdagen var icke nöjd med detta och biföll icke den kongl. propositionen, ty Riksdagens förnämsta föremål var stäfjan af en för landet ödesdiger skogsafverkan, då Kongl. Maj:t tog mera hänsyn till sjelfva lagfrågan. Men detta var i forna tider och nu lefva vi i en annan tid, och derför tyckes det mig icke vara olämpligt att åter förorda ett skydd i någon mån för våra växande skogar inom landet.

Angående rätt för utländing att besitta fast egendom i riket. (Forts.)

Reservanten framställer på sid. 4 ett betecknande förhållande, som han förmodligen grundar på egen erfarenhet. Reservanten säger nemligen:

"Motionärens förslag afser nu att förhindra utländingar att komma i tillfälle att här i landet bedrifva en förödande skogafverkning, och utan tvifvel har man mångenstädes i vårt land en sorglig erfarenhet af det sätt, hvarpå utländingar framfarit just med skogbärande egendomar. Egendomen inköpes, köparen vårdar sig icke ens om att begära Kongl. Maj:ts tillstånd att besitta egendomen, ett tillstånd, som han icke behöfver förr, än han skall söka lagfart, än mindre söker han svensk medborgarrätt; skogen sköflas och egaren begifver sig snart ur riket, sedan han sålunda efter bästa förmåga tillgodogjort sig egendomen." Jag har på flera håll hört mig för hos personer, som bo dels

Angående rätt för utländing att besitta fast egendom i riket. (Forts.)

i Norrland, dels i Småland, och funnit att mångenstädes så tillgår. Det synes mig således vara på tiden, att man ingår till Kongl. Maj:t med en underdånig skrifvelse rörande denna fråga, och detta skulle ju lätt kunna åstadkommas, i fall betänkandet blefve till utskottet återremitteradt.

Betänkandet har, efter hvad jag tror, i Andra Kammaren återremitterats med 122 röster mot 68, och det synes mig icke obilligt att begära, att Första Kammaren så mycket går Andra Kammaren till mötes, att frågan återremitteras för vidare behandling på sätt jag nu i allmänhet angifvit, och får jag på grund deraf vördsamt anhålla om återremiss af betänkandet.

Herr Bergström: Herr grefve och talman! Den förste ärade talaren började sitt anförande med tillkännagifvande, att han i allmänhet hade för regel att icke yttra sig i lagfrågor. Då han nu gjorde ett undantag från regeln, kan jag icke neka till, att jag blef något uppskakad, ty jag vet, hvilken fruktansvärd motståndare han är. Trots den sinnesrörelse, hvari han genom sitt uppträdande försatt mig, måste jag dock söka att, så godt jag kan, värja lagutskottets betänkande.

Talaren förmenade, att utländska bolag kunna här i landet förvärfva skogsegendomar och derefter afverka all derå befintlig skog, hvilket icke vore förenligt med en klok och sund skogshushållning. Mig synes, att mera vigt ligger på hvad uti ifrågavarande afseende verkligen skett, än hvad som kan ske. Under de tio sistförflutna åren har sådan skogshushållning, som talaren här skildrat, icke i vårt land egt rum. Lagutskottet har nemligen i justitiedepartementet låtit efterhöra, huru många utländska bolag under senast förflutna tio år erhållit rättighet att besitta fast egendom i riket och det har befunnits, att under nämnda tid icke något sådant bolag berättigats att ega och besitta, vare sig skogsegendom eller annan jordbruksfastighet. De fastigheter, som utländska bolag fått förvärfva och besitta, hafva inköpts för religiösa och välgörande ändamål. Jag håller derför före, att, hvad angår utländska bolag, icke minsta behof af lagstiftning i detta fall förefinnes. Hvad angår den del af motionen, som afser enskilde utländske män, tyckes mig, att den ärade talaren sjelf borde hafva insett åtskilliga orimligheter, som motionen företer. Motionären föreslår, att utländsk man icke må förvärfva jord med mindre han inom viss kort tid blifver svensk undersåte. Låt oss tänka efter, huru en sådan bestämmelse skulle kunna tillämpas. En utländsk man, t. ex. en tysk eller engelsk undersåte, går in till Kongl. Maj:t och begär att få besitta skogsegendom. Det svaras: ja väl, du får det, men på vilkor att du enligt gällande bestämmelse förbinder dig att inom kort tid blifva svensk undersåte. Utländingen går in derpå, förbinder sig dertill och kommer sålunda i besittning af och får fasta på egendomen, men söker sedermera icke att blifva svensk medborgare. Huru skall Kongl. Maj:t gå till väga i ett sådant fall? Icke kan personen i fråga påtvingas svensk medborgarrätt och nödgas att mot sin vilja aflägga tro- och huldhetsed såsom svensk medborgare. Han skulle sålunda komma i undersåtligt förhållande till flera stater på en gång, ty han

Angående rätt för utländing att besitta fast egendom i riket. (Forts.)

skulle, derest han icke sjelf sökte att blifva fri från sitt undersåtliga förhållande till den främmande magten, fortfara att vara dennas undersåte. Kongl. Maj:t kan verkligen icke tvinga någon menniska i sådant fall.

Vidare anser motionären, att utländing icke skulle få besitta skogsegendom i Sverige, med mindre han förbjödes att under de tio första åren använda afkastningen af skogen annat än till husbehof. Ja, sådana bestämmelser äro verkligen gällande i åtskilliga länder, t. ex. Danmark, såsom motionären anfört; men de gälla der för alla, äfven för danske undersåtar. Att i vårt land särskildt för utländingar stadga sådant förbud torde icke vara lämpligt. Dessutom, huru lätt skulle icke sådana bestämmelser kunna kringgås! Den utländske affärsmannen behöfde endast skaffa sig en svensk undersåte till bulvan, som stode för egendomen, och kunde sedan fritt afverka all derå befintlig skog.

Kongl. Maj:t, det vågar jag säga af egen erfarenhet, egnar i förekommande fall den största omsorg åt frågan, huru vida det är skogsköfling som med förvärfvet af fast egendom åsyftas eller icke. Jag skulle kunna anföra exempel, då utländske män och bolag fått afslag på sina ansökningar, just derför att Kongl. Maj:t genom sina befallningshafvandes hörande fått utredt, att man åsyftade skogsköfling. Jag tror dessutom, att författningen angående näringsfrihet i detta hänseende är ganska betryggande. Det skulle kunna hända, att en utländing köper fastighet, men icke får lagfart å sitt fång. Sådan kan han nemligen icke vinna, med mindre han undfått Kongl. Maj:ts tillstånd att förvärfva och besitta fast egendom i riket. Emellertid kommer han på grund af köpet i besittning af fastigheten och börjar afverka skogen, hvartill han ju i privaträttsligt afseende är befogad; men han kan dock icke bedrifva afverkning i större utsträckning utan att använda sågverk och sålunda utöfva ett näringsyrke, hvilket vid stränga böter är utländing förbjudet, med mindre han dertill fått Konungens tillstånd.

Just 1873 års Riksdags framställning visar, hvartill en sådan skrifvelse, som den nu af den ärade talaren föreslagna, skulle tjena. Kongl. Maj:t lät genom sina befallningshafvande anställa de noggrannaste undersökningar öfver hela riket. I de inkomna utlåtandena vitsordade Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att väl inom landet funnos flera utländska bolag och många enskilde utländske män, hvilka besutto fast egendom, men att de skötte sig på ett högst aktningsvärdt sätt. Jag kan här vid lag åberopa min egen erfarenhet, då inom Örebro län finnes ett utländskt bolag, nemligen "La vieille montagne" vid Åmmeberg, hvars verksamhet är för orten synnerligen välsignelsebringande.

Hvad skulle nu en återförvisning tjena till? Möjligen komme Riksdagen att besluta en skrifvelse såsom 1873, men följden blefve sannolikt icke någon annan än då. Sverige bör enligt mitt förmenande icke uti ifrågavarande hänseende beträda en väsentligen annan väg än flera andra länder, hvarest utländingar kunna utan vidare omständig-

Angående rätt för utländing att besitta fast egendom i riket. (Forts.)

heter förvärfva och besitta fast egendom. Vi stå redan temligen protektionistiska i detta hänseende.

Jag hemställer om bifall till utskottets betänkande.

Friherre Klinckowström: På grund af den siste ärade talarens yttrande börjar jag verkligen i striden mot honom hysa mer mod än hittills. Jag trodde förut, att jag var den lille David som skulle uppträda mot Goliat men saknade de slungstenar som hade bringat David seger. Nu börjar jag emellertid fatta mer mod. Herr Bergström har nemligen förmenat, att sedan 1873, då den sista undersökningen skedde rörande skogssköflingen, icke någon särskild anledning till statens ingripande har upptäckts, men jag påstår, att redan 10 eller 17 år tillbaka ställningen var bekymmersam, och den, som något följt med förhållandena, vet att skogsafverkningen sedan dess stigit i högst betydlig grad. Jag tror icke, herr Bergström skall neka sanningen af att det icke endast är fullmogen skog, utan äfven omogen, som tillgripes, och litet hvar känna vi till, huru det tillgått med exporten af s. k. pitprops. Sådant är enligt mitt förmenande just rätta sättet att sköfla skogen. Herr Bergström har talat om bulvaner, som de utländska bolagen skulle skaffa sig, i fall man gjorde inskränkande bestämmelser rörande rättigheten att sköfla skogen; jag tror mig kunna upplysa derom, att sådana bulvaner finnas redan. Det finnes ett ganska stort bolag för sågverksrörelse i Norrland, som har sådana bulvaner af svenska medborgare, och jag vill icke säga, huru högt stående män der figurera.

Genom mitt första anförande har jag icke velat försvara motionen, men jag har velat uttala en önskan att återremiss skulle i sådan rigtning ske, att några repressiva åtgärder gent emot verklig skogssköfling vidtagas och tillstånd för främlingar att besitta fast egendom i Sverige underkastades samma vilkor, som om det vore beroende af civil lag i stället för såsom nu af Kongl. Maj:ts administrativa åtgärd. Det är alldeles icke någon revolutionär tanke, som skulle ligga i en sådan framställning, emedan Kongl. Maj:t redan 1883 framlade proposition i ämnet, på sätt jag nu nämnt. Och, mine herrar, icke är återremiss af frågan en så förskräckligt farlig sak, men att den skulle vara angenäm för Andra Kammaren, det försäkrar jag, och att Första Kammaren för en sådan bagatell som denna skulle ställa sig fiendtlig mot Andra Kammaren, kan jag icke anse lämpligt, hvarför jag fortfarande får yrka återremiss.

Herr Tamm, Hugo: Jag kan för min del icke neka till att jag sympatiserar med motionen; man gripes af ett visst vemod vid tanken på den fara, som onekligen hotar oss och redan börjat framträda, derigenom att norrländska sågverkspossessionerna, hvilka omfatta icke blott skogar utan äfven talrika hemman i Norrland, öfvergå uti utländska kapitalisters händer. För att visa hvad en sådan bolagsegendom betyder, så är t. ex. hela Herjeådalen, om jag icke misstager mig, redan utskiftadt mellan 4 à 5 bolag, och det är klart att den magt, dessa bolag både i politiskt och socialt hänseende utöfva,

Angående rätt för utländing att besitta fast egendom i riket. (Forts.)

är stor och särdeles i utländingens händer rent af farlig. Det är ju dessutom helt lätt att öfverflytta eganderätten till dessa bolag; det går helt enkelt nu för tiden genom aktieköp, och staten har dervid icke den ringaste inkomst såsom eljest vid köp och försäljning af fast egendom, utan det går helt oförmärkt till genom öfvertagande af aktier. Jag skulle för min del icke hafva något emot, om något nu kunde göras, men då jag icke ser någon möjlighet här vid lag, får jag hemställa till den, som yrkat återremiss, huruvida det icke vore skäl att, då man gör detta yrkande, bestämdt uttala, i hvad syfte sådant sker. Man måste antyda sättet, hvarpå frågan skall kunna lösas, annars blir det en tom opinionsyttring, icke ledande till målet, och då jag icke ser något fast i detta, förenar jag mig med dem som yrka afslag på motionen.

Herr Bergström: Jag föreställer mig, att det höfves denna kammare att fatta sitt beslut icke för att vara Andra Kammaren till behag, utan på grund af den utredning, som här vid ett ärendes behandling åstadkommes. Det är en sirensång som här ofta, synnerligast från den ärade talaren, förnimmes, att man för att vara behaglig för Andra Kammaren bör göra så eller så; men hittills har det icke lyckats sångarne att locka denna kammare.

Den förste talaren tycktes icke vilja lyssna till hvad jag upplyst derom, att på 10 år icke något utländskt bolag fått rättighet att besitta skogbärande egendom i landet. Jag vågar icke säga, att sådant bolag icke sökt, men visst är att det icke fått sådan rättighet. Han talade vidare om repressiv skogslagstiftning. Ja, mine herrar, i grunden är jag icke mot en sådan, om nemligen det blir en allmän lagstiftning för hela Sverige; det torde jag flera gånger hafva visat, då frågan derom varit före i lagutskottet, hvarvid jag tillstyrkt åtgärder för att hämma en förödande skogsafverkning, men förslagen derom hafva alltid fallit i kammaren, och det finnes icke utsigt till att de skulle gå igenom nu mer än förut. Icke gifver heller denna motion anledning till att föreslå en allmän skogslagsstiftning för vårt land, utan nu är endast fråga om inskränkningar i utländingars rätt. När för närvarande utländska bolag kunna söka och få rättighet att sjeltva besitta skogsegendomar, men det oaktadt, enligt den förste talarens upplysning, föredraga att begagna bulvan, hvad skulle icke då inträffa, om de blefvo hindrade att besitta sådan egendom? Jag kan för öfrigt icke finna det lämpligt, jag dristar till och med säga passande, att förnyade gånger besvära Kongl. Maj:t med skrifvelser, som uppenbarligen icke kunna leda till något resultat.

Jag vidhåller fortfarande mitt yrkande.

Friherre Klinckowström: Det var ett hårdt ord, som den siste ärade talaren utslungade, att det icke skulle vara *passande* att besvära Kongl. Maj:t i en fråga af verkligen stor och allmän vigt, såsom denna. Det är verkligen något nytt, som jag icke hade trott mig få höra från det hållet.

Angående rätt för utländing att besitta fast egendom i riket. (Forts.)

Hvad beträffar sjelfva frågan, har herr Tamm nyss sagt, att en återremiss icke skulle tjena till något, så vida man icke närmare kunde precisera, hvad dermed afsåges. Jag har i mitt föregående uppträdande nyss framstält den åsigten, att det i tvenne afseenden är af yttersta vigt att något gjordes i frågan. Det ena var, att något måste göras för att hindra en total sköfling af återstående skogstillgångar i hela landet genom sådana bestämmelser, som hindrade borttagandet af åtminstone den omogna skogen, och det andra var, att hemställan borde göras hos Kongl. Maj:t, att fråga om utländsk mans besittning af svensk jordegendom skulle hänskjutas under civillags natur, i stället för att, såsom nu är fallet, öfverlemnas åt Kongl. Maj:t att på administrativ väg derom bestämma. Herr Bergström har, om jag rätt förstått honom, sagt att det är bra som det är, men det tycker icke jag. Dessa åtgärder rörande skogen och dessa åtgärder af Kongl. Maj:t att nästan utan undantag gifva tillåtelse åt utländska bolag och personer att den sköfla äro åter ett symptom af den s. k. frihetstiden, d. v. s. i tullpolitiskt hänseende. Vi hade den tiden en frihandelsvänlig regering och en frihandelsvänlig Riksdag, men nu blåser en annan vind, och herr Bergstgöm torde ursäkta, om man deraf drager fördel på ett sätt som, jag är fullkomligt viss derom, skall befordra landets bästa och väl, ty om man fortgår såsom för närvarande, tror jag folket från vissa orter inom landet måste utvandra, ty de skola icke kunna försörja sig. Jag yrkar fortfarande återremiss.

Herr Annerstedt: Den siste ärade talaren upprepade påståendet, att en frihandelsvänlig regering skulle hafva lemnat tillstånd åt utländska bolag och män att besitta och sköfla skog i Sverige. I anledning af detta påstående ber jag i kammarens minne få återkalla, hvad som för 10 år sedan tilldrog sig. Den fråga, som nu bragts å bane, hade äfven vid 1880 års riksdag kommit på tal och påståendet framkom, att regeringen lemnat sådant tillstånd, som nämnts, och uppgaf man att särskildt i en af våra sydliga provinser skulle så vara förhållandet. Saken väckte stor uppmärksamhet och blef i en viss punkt föremål för konstitutionsutskottets anmälan. Vid den undersökning, som då egde rum, visade sig, att intet utländskt bolag fått tillstånd att besitta fast egendom för att afverka skog och att, då af myndigheten blifvit upplyst att utländings afsigt varit sådan, hade hans ansökning om tillstånd att besitta fastighet städse blifvit afslagen. Den åtgärd som var föremål för klander, var endast att en utländing, som köpt och kommit i besittning af en egendom, men icke erhållit Kongl. Maj:ts tillstånd att besitta densamma, och som derför sedermera sålt den till en svensk man, efter det egendomen blifvit såld, erhållit tillåtelse att å egendomen vinna lagfart, på det att han skulle kunna gent emot den svenske köparen fullgöra sin lagfartsskyldighet. Detta var det enda fall, som då kunde framdragas såsom bevis derpå att regeringen skulle hafva tillåtit utländske män att besitta och sköfla skogsegendom inom landet. Det har redan blifvit påpekadt, att un-

Angående rätt för utländing att besitta fast egendom i riket. (Forts.)

der de 10 år som sedan förflutit, icke något utländskt bolag erhållit tillstånd att besitta skogsegendom. I de fall, der tillstånd lemnats, har det antingen gält stadsfastighet eller annan fastighet som skulle användas för särskilda ändamål, som ej med skogshushållning hade något att göra.

Under sådana förhållanden är det tydligt att, om utländingar under sista tiden bedrifvit skogsköfling inom landet, detta berott icke derpå, att den närvarande lagstiftningen angående utländings rätt att besitta fast egendom är otillfredsställande, utan derpå, att lagstiftningen, den må i förevarande afseende vara hurudan den vill, icke kan hindra utländingar att med biträde af svenske män sköfla skogen, så länge skogslagstiftningen med afseende å svenske män är sådan som den för närvarande är. Under sådana omständigheter skulle enligt min uppfattning aflåtandet af den föreslagna skrifvelsen icke leda till det som dermed åsyftas, och följaktligen en återremiss till lagutskottet vara utan ändamål. Det är nemligen inom lagutskottet — i full öfverenstämmelse med grundlagens bud — en antagen grundsats att vid afgifvande af utlåtande i något ämne icke gå utom de gränser, som utstakas af den under behandling varande motionen. Skulle någon i det afseende, som under diskussionen framhållits, vilja åstadkomma en förbättring i det närvarande tillståndet, är det, såsom en föregående talare redan påpekat, på helt andra lagstiftningsområden som medlen måste sökas. De af talaren på uplandsbänken påpekade förhållanden kunna gifvetvis icke afhjelpas genom en lagstiftning angående utländske män och utländska bolags rätt att besitta fastighet i Sverige, utan genom en lag i syfte att lemna garanti deremot, att aktier i svenska bolag öfvergå i utländske mäns händer.

Af hvad jag haft äran anföra framgår, att jag förenar mig i yrkandet om bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr grefven och talmannen enligt de derunder framstälda yrkandena propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemstält och sedan derpå att utlåtandet skulle visas åter till utskottet, samt förklarade sig anse den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Friherre *Klinckowström* begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemstält i sitt utlåtande n:o 26, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, visas utlåtandet åter till utskottet.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—64;
Nej—28.

Föredrogos å nyo lagutskottets nedannämnda, den 12 och 15 i denna månad bordlagda utlåtanden:

N:o 27, i anledning af väckt motion om ändring i lagen om skiljemän den 28 oktober 1887;

n:o 28, i anledning af väckt motion om tillägg till kommunallagarne i fråga om tiden för kommunal- och kyrkostämmors hållande; samt

n:o 29, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 16 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Kammaren biföll hvad utskottet i dessa utlåtanden hemstält.

Efter förnyad föredragning af konstitutionsutskottets d 19 innevarande mars bordlagda utlåtanden:

n:o 3, i anledning af väckt motion om ändring af §§ 34 och 36 riksdagsordningen, samt

n:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändring af §§ 12 och 23 riksdagsordningen,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemstält.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 15 och 19 i denna månad bordlagda memorial n:o 4, i anledning af Första Kammarens återremiss af 2 punkten i utskottets betänkande n:o 2, angående vilkoren för försäljning af bränvin, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda punkt hemstält.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 15 och 19 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 30, i anledning af väckt motion om sådan ändring i gällande kommunal- och folkskolelagstiftning, att, der kyrkoförsamling består af flera kommuner, hvarje kommun må ega rätt att förvalta sitt skolväsen och inom sig utse skolråd.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Vid förnyad föredragning af Första Kammarens tillfälliga utskotts den 15 och 19 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning huru vida och under hvilka vilkor statsmagten må kunna ikläda sig ansvar för förluster, som af embetsmän genom felaktig embetsförvaltning vållas, bifölls utskottets hemställan;

och som Andra Kammarens i ämnet fattade beslut således icke oförändradt antagits, skulle jemlikt stadgandet i § 63 mom. 3 riksdagsordningen ärendet till Andra Kammaren återlemnas för vidare behandling.

Justerades ytterligare fem protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr grefven och talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle bland utskottsbetänkandena sättas främst de, som denna dag bordlagts första gången, och sist de ärenden, hvilka blifvit denna dag bordlagda andra gången.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 9,21 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.